

КРАЉЕВАЧКИ ПЕСНИЧКИ КРУГ

Преда мном је био позамашан већ дењак књига песника, које бисмо могли препознати и као „краљевачке“, када ми је до руку дошла и најновија из тог круга, тек одштампана збирка Драгана Илића Нишког. На корицама нема надимка, али сигуран сам да га већина Краљевчана, па и не само њих, памти управо по овој његовој толико речитој регионалној одредници. Драгана Илића Нишког нисам, на жалост, познавао лично. И, ето, пуних пет година ваљало је да прође па да се појави прва свеска његових песама. А и то говори немало о овом књижевном тренутку његовог песничког завичаја — то да се књига Илићева ипак појавила! И онај који је до дана данашњег, што својом вољом што вољом ћудљивих околности, неухватљиво измицао присмотри критике, добија коначно и тај печат. Аутор књиге „Оруђе сна“ имао би данас скоро педесет година. Мимо исцрпног предговора којим је снабдевена, фотографије на омоту коју је израдио сликар М. Антоновић, па и самих песама за једно спорије и надахнутије читање, привукле су ме фотографије на последњим странама књиге. Обичне, скромне црно-беле фотографије. На некима је песник сам, у кругу чланова породице, а на некима и у друштву „браће по несаници“ или напросто другара. Нарочито ми много казује слика на којој је њих неколицина, у једној врсти, у мантилима и зимским капутима (ваљда првим пристојнијим након рата) у зиму 1960. Шалови чуварно увијају њихове вратове, дрвета су готово сасвим прогрушена, лево и десно бандере налик на притке и још само дубоко позади, ваљда на самом крају (или почетку?) тог њиховог пута нека необично светла и толико обећавајућа небеса као да им конца просто нема. Фотографија је обавезно црно-бела и на памет ми не би могло пасти да је у колору или да би све то заједно могло да има и неку другу боју. Иду петорица витких, готово бестелесних младића средином тврде коцке. Сами су, без девојака. Нема ни аутомобила који би да их скрајне, чак ни оног аутобуса, блатом упрсканих прозора, којим сам некако у то време или доцније хитао пут Жиче или Студенице једва издржавајући терор бркатих шофера и до даке пуштеног њиховог Радио Шапца. А они, та петорица у рукама носили су тек сами себе. Да, некад се тако сликало и тако ишло...

Мене ова фотографија посредно подсећа и на књижевно гласило „Октобар“ што се већ у другој половини шездесетих продавало у свих двеста примерака у Београду међу београдским писцима. И ја сам га, сећам се, радо набављао. Лепо је било видети књижевне текстове одштампане на глаткој, бездрвној, сјајној белој хартији. Сад на овој слици препознајем и лица тих мени сасвим непознатих младића што су ми се дојављивали. И, наравно, не само мени...

Постхумно објављеном збирком „Оруђе сна“ Драгана Илића (1937-1980) краљевачком долином, и не само њом, престаје да лебди дух уклетости и неухватљивости неког ко

је бављење поезијом „платио највишом могућом ценом“. Поезија Илићева је напoкoн ту, лист до листа, као што је одувек ту и била, од почетка. Смрт је само изнудила ово признање. И као да се и овим песником, још једном, враћамо оном старом парадоксу што казује да — много тога не би још било да смрт не постоји...

Илић је непатворено краљевачки песник, али он је и нишки, загребачки, београдски, а припада вероватно и неком од оних „космичких жала“ о којима је снивао и певао. Па ипак, овај песник препуштен до краја нежном и истрајном оруђу сна и жалопојним харфама врзине, свој пуни песнички и људски удес проживљава највише у граду на Ибру. Отуд он извија своју узалудну молитву. Делећи братску реч „узалуд“ с Миљковићем коме је по много чему био сличан, Илић непрекидно сумња у дејство поезије. И за то готово на сваком кораку налази охрабрења. Да ли је време поезије одишта прошло — запитаће се ексципиенте Илић и у једном есеју из 1966. и овај текст зрачиће у свакој својој појединости као најчистији песнички чин. Биће да је песма врста узалудности, па и више од тога, она је самоунижење, али иако окрвављен њоме песник једино тако долази до свог просветљења. Уосталом, о узалудности поезије имају права да се питају једино њени најискуснији искушеници, они који попут Миљковића, па и Илића, суверено владају језиком и певна им је свака реч...

„Оруђе сна“ доноси песме настале и пре 1954, што сведочи да је Драган Илић као песник деловао и трајао више од четврт века. Заљубљен у птице, висине, у велику метафору сунца, па и људе „ведре ко небо и песнички занесене“, преосетљиви песник се часно и достојанствено правдоа будућем, посмртном пламену песме, резигнацији и реквијему, хитајући да што дубље зарони и затури се у сопственом гласу. Прегрштима разорних наслова и злослутних стихова Илићевих лако би се дала документовати његова промашеност, али то би била у најбољем случају тек једна страна његове песничке биографије. Друга половина, пак, сведочи да је Илић био, иако у растрзаном, оно ипак у присном дослуху са музом свог толико скептичног песништва, са светињама што их ветар времена у размаху векова свеједно трга. Његова апокалиптична виђења у „Ишчезлим ватрама“, у црним метафорама о моћи „Декларација магме“, у предивној песми у прози „Насмејан и срећан“ заправо су вид његовог песничког и грађанског неконформизма, лек од баналности којим нас дарују удес или, свеједно, судбина...

Због тога Илићево „Оруђе сна“ чита се као завештање високе и горке песничке писмености, као древни и дневни сан неутажених љубави и слобода.

Постављен бранитељски на страни цветова добра и речи што су као здравље, песник Богдан Мрвош (рођен такође 1937) заговорник је упрошћенијег песничког концепта. Његова песма је једноставна, некомпликована, у њој нема „лукавства и трикова“. Народски, чак помало и епски распевана, ова песма се лаке руке, непосредно, урезује у шалозбливно лице и слух јаве. Кад-кад су то језгровите питалице, ироничне брзалице, афоризми, јасно виде прокламације попут:

*„Пушчеве је йрокрчила
самоћа и жеља
и сваки йостйоји
збоі йријайшеља“.*

или

*„Ко і од йали вајџру
обраћа се вечносійи.“*

Сав с ове стране зла, Мрвош, „песник коначних ствари“ опеваће тако искључиво догађаје што „доликују подједнако нама и чињеницама“. Његов опредељени ангажман огле-

да се већ и у појединим насловима збирки: „Сви моји људи“ (1976), „Песма нешто ради“ (1980), „Смрт у кући“ (1983), „Момак и по“ (1985). Песма је, дакле, за Мрвоша оличење хуманизма („кад се изговори / то не сме да боли“). На другој страни, песник је подстрекач немира, неко ко квари устаљени ред ствари („Ако песма ништа не сме / ту и нема песме“). Понекад песму роди и прегршт новинских редака, рецимо вест да „од заразне воде у свету сваког дана умире двадесет и пет хиљада људи“. Није, дакле, без значаја чињеница да постоје и песме као што је „Болесна вода“, поготову кад су нам данас загађени не само сви градови већ и реке из којих се сви нападамо.

Своју „јасну свест о срамоти и злочину“ — о одмазди немачких војника над шест хиљада краљевачких талаца с почетка последњег светског рата — изразиће прилично успешно Мрвош методом „разлагања тренутка“ и обилном употребом колеквијалног говора у књизи „Смрт у кући“. Испредајући монологе што местимично подсећају на присност „последњих гласова“ из хора и лелека Ћосићевог „Открића“ ови записи су заправо врста поезитовања, пресна клетва, јадиковка, срџба и молитва, чак голи спискови помоћу којих Мрвош васкрсава пред нама целу једну, како се то каже, галерију ледужних жртви краљевачке кржаве бајке. Најуспешнији су му притом записи о најмлађима, „Говори дечак, четрнаест година“ и „Одлазак Душана Коцића“.

Последња књига Б. Мрвоша, „Момак и по“ намењена је „бившој и садашњој деци“; у њој песник више или мање допадљиво варира своје ведре питалице или је пак забринуто ведар над свакодневицом данашњих најмлађих поколења.

Сад већ далеке 1968. године појавио се Петар Вулић са својом стихозбирком „Нафоре“ која је, барем у тадашњем краљевачком кругу песника, зрачила дражима извесних иновација. Проговорио је непригушено напокон и либидо једног песника у свом многоличју директнијег именовања „лица и ствари“, префињене путености, чежњи које имају и своје истинско „потом“, еротска опијеност... У време борбе за пробој модернијег и истанчанијег израза, када су поједине залутале речи имале већи дигнитет на остале (нпр. кредо, монолози, аданте и сл.) Вулић је неретко, управо претенциозно, означавао и бојио своје интимице. Све ту напросто врви од љубичастих пчела и гама, бордо пољубаца... Уз имена изабраница из „света женске флоре и фауне“ (Наталије, Марије) ређају се као ехо тонова и имена чувених светских композитора (Сметана, Бетовен, Хиндемит). По форми, Вулићеве песме веома су блиске некој поетичној или поезитованој љубавној преписци у којој заљубљени не укрива ни своја телесна нити духовна интересовања. У тежњи да што више унеобичаји свој љубавни допис, песник посеже и за таквим изразима као што су „у скерцу висибабача“, „пишкато кише“, „лелекула од ластва“ или за званичним тоном обраћања („ове ноћи нисам попио алкохол“), али притом и за одиста оригинално и срећно изнађеним сликама као што су „ранфла чула“, „у бароку црева љубав умире“, „насекао сам се времена у шуми“...

„Нафоре“ Петра Вулића су, ако не баш најчистија крв, оно барем оваплоћено тело једног песничког нерва и ритуалног коришћења речи чије ћемо гласове лако препознати и код неких овдашњих млађих стваралаца.

Сликар и конзерватор Милан Ђокић (рођен 1937) поезију није објављивао често, иако се знало да га и она „узела под своје“. Међутим, од како су његови стихови доступнији шире, захваљујући „Повељи октобра“ (2/1984) и њеној повременој рубрици „Из необјављених рукописа наших аутора“, пред нама се открива једна догле у овим просторима неслућена и богата духовна димензија певања. Задивљујуће очуване осећајности, у добу пуне искуствене и људске зрелости, у „Седмом трубачу“ М. Ђокић домаћа снагу речи којима је проговорила још „песн стара“. Истовремено, његов гипко меандрирајући стих, тако пун мисаоних сугестија, „наднесен је и над новим обликом“. Те поетичне слике, штедро накрцане — кадицад од обиља претоварене — густо и разложно луче мисао, сећање, додир. Доживљај је почесто монашки изванличан, у домену непролазне благости и лепоте која опстаје једино као општа, свима примерена. Ђокић напросто није опевач него уистину стражник певања што се вазноси „кипући ноктима на горе“ и „словенски се мољу“. У раздобљу

свакојаких апокалиптичних претњи и истинских покора одиста усамљено и песнички аутентично стоји његов „Седми трубач“ са својим оптимистичким предсказањем да „вера носи златно слово историји тек“.

Попут скрушеног летописца, Ђокић ће ретко, у изузетним случајевима, оставити и о себи понеки траг:

*Тишина ко дѣше шара неразумљива слова
Надарен ваздухом цвети је изнова
Усхићом пошао у сусрећ, само један цветишак!*

*И ојеш да ме прими оно давно крило
Које на тренућ мирисом провирило,
Рукама које машу у небу без боре,
Забрав шаље сунцу одговоре.“*

(Сићох са воза у Кошеве.
Мирис завичаја!)

Једна од препознатљивијих фигура новијег српског песништва свакако је и Драгиња Урошевић (рођ. 1949). У краћем временском раздобљу објавила је све три своје збирке, од којих је најмаркантнија она прва, „Згласје“ (1972). За разлику од Д. Илића, Урошевићева верује у неограничену моћ поезије и искрено јој се поверава са свим својим несавршенствима, и лакако врлинама, до краја. Песник је по њој „недокучиво семе душе пламне и пламене“. Наведени стих је из „Песме о песми“ којом се иначе отвара њена прва збирка. А „песништво је чврсто побеђено“ (између положеног мача и руже) дрхти историја на његовој струни — ово су уједно и последњи стихови песме карактеристичног наслова „Чистота замуцкивања“, којом се затвара њена друга збирка, „Велика дневна музика“ (1976).

И мада се често обраћа поезији и песницима, Д. Урошевић ипак није „песник само за песнике“. Песникиња „с дивљим цветом у глави“ и обрушена међу нас из „звезданих ширина“ напросто сагледава улогу поезије у исказивању једне универзалне приче о свима нама. Песми је дато да саопшти и разјасни толико тога, да озвучи светлост, осветли просторе и мирисом назначи правце. Природа и сложена унутрашња стања и доживљавања човека као да су под неким зачараним стакленим звоном. Велики рад и заслуга поезије већ су у томе што просто постоји. Неопхрван сумњом у њену насущност песник својим свечаним, утишаним тоном исијава некакву вилинску нежност, струјне шутње или пак самозаљубљено прелива једну звучну реч из друге. У том шумном жуборењу пред нама и само због нас искрајају се попут самих комадића простора необичне речи: згрзли, згласје, цветовина, смислица, блист, сунчевик, шуњ, лелујици, лепрх, сркнуге, рујник, смрсац и да не набрајамо даље, али однекуд као отрежњујућа наплавина нахрупе и такве речи као што су: чињенице, задаци, представа, свест, бесмисао! Искодиште њених најуспелијих, раних, песама можда је управо „Жича“, песма коју Урошевићева доцније није уврстила у своје збирке. Попут ткаље чаробнице она већ ту помера свом својом нежношћу једну по једну тешку и тајновиту реч „с руба света и шапата“. Међутим, чула чежњивости и неког само њој знаног унутрашњег реда губе ту првобитну магнетску снагу. Бавећи се прапочецима бивања и певања (песме о Лялит, Сапфо или о Миљковићу) песму претвара у причу (нпр. у тону „поноћ беше и пустош беше“ или у „Чежњи под тамним боровима“, збирци из 1978.: „...опростите песниковој машти / ако више усмери пажњу на војсковође...“).

Појаву прозодијских и општих места у стиху Д. Урошевић можемо да примимо и као пут сазревања и превладавања ранијих личних искустава („од коначног до бесконачног путује свакодневно песник“.) Преболи ли ту распричаност и барокне реченице, ослободи

ли се задатог терета историје и свакодневице подједнако, Урошевићева ће се поново наћи на извору своје језичке инвенције, у „жижи и жару света“.

Сав у пркосу и праску збир својих младеначких удеса и заноса саопштава нам двадесетдогодишњи Миломир Краговић (иначе рођен 1949) у збирци „Толико сам мртав“ изашлој 1971. године. Младићство је, дакако, време свакојаким искушења, претеривања, глуме, претварања, постављања себе у пуко супротство спрам света и себе самог. Овај младић је, као уосталом и толики пре њега, опчињен својом љубавницом смрћу („Сваког дана осећам златну реч Умрећу умрећу“) као једином категоријом и коби свих својих доживљаја али и као некаквим коначним искупљењем, просветљењем („Мало сам умирао / да би ме време / опевало,,). Ово могуће просветљење била би искључиво песма, заправо прелудијум разбацианих речи којима је Краговић у почетку свог песникована загрцнут, просто ненасит. Опчињен племенитим хаосом, сав уздрхтао, узлетео високо чак тамо до „две стопе под небесима“ за Маријама своје младости, Краговић остварује повремено и сасвим аутентичан и сублиман стих — управо негирајући себе самог:

Толико сам моћан да у себи ошкривам

У мени луци Ја процвао

У мени црни ђаво исклијао

У мени вајра дивно залеђена

Ја у мени: у мени се ђонор замонашио

Ти у мени: у мени ништа

Горим

Цвети ли ти јусиош

Гориш

Довољна је једна тишина сулуда

Време

Временом

Време

Губи

Ја сам свој ороз на олисјалој муњи

Омча

Омчу

Омчи

Време није време

Окови око мојих очију

Жал обневидели мој

Ја нисам Ја

Ово опраштање, ово збогом себи и свету, без сумње је тежња за близином, за измирењем света и субјекта.

Извесне „небесне и земаљске“ мотиве из ране и разбарушене фазе Краговићеве сусрећемо и у његовој другој књизи стихова „Писак“, објављеној 1985. У свести неизбрисиви и ненакнадиви доживљај мора, светог и светлосног простора пучине и светионика прожима песников говор чак и у највећој сведености, онда кад од доживљаја остају тек скелет и pepeo. Казаљке на кожи и бувооком бледом сату, вели се у једној песми, у савршеној су сагласности. Негдашња стаменост и упорност пробијају се тек до полушифрованих исказа, обраћања, огласа или упутстава. Свет је још даљи и огромнији. Цена његове блискости није више смрт него живот. И тај живот као „непризната машта“ артикулише се у крике, крњатке, груменчиће и мрвице речи повоздан у потрази за сврхом и смислом. „Писак“ тако најављује тек једно предстање исте коби, а све у славу промене и чина:

Ту смо
моја руко
ручице

Као оџомена
обешених
џу смо

Неџиџо учиниџе

(Неџиџо)

Као песник вечитог незадовољства и вечитих наговештаја Краговић можда понајбоље поручује (и пресуђује) себи самом:

„Време је да мењам
ијре
и све рукоице.“

Књижевно твораштво Љубише Мишића (рођ. 1948. год.) одликују све врлине и мане оних који се искључиво изражавају стихом. До сада је објавио шест збирки поезије: „Догођени су сви животи“ (1975), „Псеће песме“ (1975), „Песме после смрти“ (1981), „Вињага и све друго“ (1982), „Дрво без сенке“ (1983), „Иза небеса и зима“ (1984). Мишић, дакле, континуирано оглашава свој дар, или уклетост ако тако хоћете и све своје заносе и спољашње наносе попут оне непосустале свилопреље лучи у свагда исту крхку и драгоцену нит. Мишићу се поезија напросто дешава где год и с ким год се задеси, можда на начин помало старинског и „немодерног“ складања па се за њега и не би могло рећи да пева једну по једну песму већ одмах сва она њихова јата, кругове, читаве кругове катрена, поеме и циклусе попут опседнутог исконског надничара речи и ритма.

Пацови џуџују преко џелефонских жица у ноћ
са џосџоља сџоменика силази Франц Лисџ
у светиу највећа је моћ џвоја леџа немоћ
џај ко у џеби џева је неко друџи Исус Христџ

не ниси џи џај који заџисују сам и далеко
џи си онај који се џлаши сџвари јер нису мрџиве
у џима и џиховој ноћи увек је жив неко
џи си онај који слуша бескрајну џесму жрџиве

и коју свако не може ни у осами да чује
а да се не уџлаши од џој црној џе в а
да се не уџлаши и онај који не џева

и збој која се џева! џи си онај који џише!
џешка је џа џесма да би мојла да се чује
џласно! и да се разуме и да се разуме највише

(Сонет о џесми)

Док је у претходним свескама, из којих је узет и „Сонет о песми“, овај својеврсни Орфеј-магационер (који „путује и живи као теренски службеник“) у веома суморним и потиштеним тоновима исписивао удес за удесом своје прерано испаћене свести, у збирци „Иза небеса и зима“ посвећује се некој врсти духовног контрапункта, искивајући нити могућих озарења. Куда нас, дакле, након све оне раније опорости и резигнације одводи и чиме напада тај немогуће занесени и аскетски романтик, иза каквих то небеса и зима? Песник

је на свом путу поново заноћио, али овог пута у словенској ноћи која је ваљда (за њега) одувек и једино „ноћ сјаја“. Збирка је до краја тематски јединствена. Опевајући стварност и миг давних досељеника са обала Дњепра и Дњестра, из Литве или с огранака Карпата, тих риђих људи опасаних цитрама, окружених псима и коњима, песник тка верни иконостаџи и животопис једног народа. Иако одаљени поприлично иза небеса и зима, стари Словени за Мишића ипак нису „неко друго време“, етнографска јединица народа с култом медовине, лова или дрвета већ су „вечни и славни и дан данас по трави“ и јављају се попут најречитијег „сна на уста“.

Језички зањихан, устрептао, понегде чак хотимично извитоперен и архаичан у изразу, Мишић трајно задржава (и одржава) температуру својих фасцинација, како у оним најкраћим песмама дужине циглог једног стиха („Јеси ли ти тај који светлост одмотава“), па све тамо до оног средишњег, ватрометног лазакостићевског оркестрирања густо испреплетаних асоцијација разливане поеме као што је „Малена“. Малена је у исти мах за овог песника земаљско божанство и вечити женски принцип, она је час девојка а час мајка, то јест родиља будућих неких мртваца. Исликана с болом и нежно, у хаљини од лишћа и трава она је и праслика времена кад су људи и предели били једно, у нетакнутој још невиности постојања.

НАСМЕЈАН И СРЕЋАН

Једном ћу поново да дозивам кроз тишину сунце светлости живота мог прашњавог и пустог. Једном ћу опет да молим за мало свитања у мојој тами, за један топли глас пред којим бих скрушен застао да ме благослови.

Пред распећем својим и кандило палим — две борове гране из моје планине; груди-ма мојим опет ћу да удахнем свемоћ свих разливених река које су остале за нама, девичан-ски чисте.

Погружен и убијен тешким сном, остављен и заборављен на пола пута, друже мој једини и сетни, опет ћу молитве мом Богу да шапућем, да дуго вичем занесен сјајем олтара позлаћених у пламену, да пружам високо, високо руке, у нади да се спасем. Опет ћу пред црвеним звоником да стојим са сузом залеђеном у оку, са небом у рубовима душе, са богом који покреће моје срце, моје срце. Молитву моју тада звоњавом звона дићи ће у небо а ја ћу, одрпанац, да целивам праг за љубљеном стопом, и прахом што има укус старих времена да посипам своју косу и своје очи следе.

Опет ћу да запалим две свеће у песку успомене и мој мртви живот затрепериће у полутами хелије покајања, а око мене склапаће се најстрашнији мрак и најдубља тама у коју сам одгурнут, бачен, затворен вечно.

Нека твоје срце буде празно као што је моје и ти ћеш ми помоћи. Нека твоје свечане очи буду топле и сетне и ја ћу лако умрети.

Нека твоје руке осете додир други, далеко на издисају, и ја ћу отићи насмејан и срећан.

(„ОРУЂЕ СНА“)

ТУГА ЗА НЕБОМ

Ти сјају блистави зачараних звезда
Шайаћу бескраја плавој свињање уклето
Ти вечна песмо рази орела у рађању сунца
Ти вечна птицо долетела из безименој и незда
Узалуд сам бучно и ранао на твојем светлу планетио
Небо је с криком птице утјекло из мојих вена
Одблесак што невидљив паде у простор као камен
Он чело моје даде ноћи и бескорисном дану
Он срцу мом даде последњу звезду од песка
И више нема песме, песма је посмртни пламен

Ни тебе више нема девојко описнућа у Вечно
Ти неухватљива вајро у архитају прекинутих дана
Нема те више под лијама јуна дозрелих усана
Ти замишљена необучена жено која спава

Кроз моје прсте ошкле су зоре и цветови вајра
Ти неугасива варница сазвезђа у мојој речи
И ти си рекла: збојом. Нејомичан у крви

Мртв је ошкулцај срца у звезданој наошци
И ти ме само ти у утроби својој обасјаваш
О смрти најприродно будна у својој лепошци

Дај ме плавеином дану да оивам твоје чело
Да време шкољку тамо пружи преко моје зене
Дај ме свитлању ока да биље заборави мене
И пиео мој сна и лубање моје бело

Просиор је само део смрти док животи траје
У мојој руци аси се неславно лепо
Свети се полако удаљава и све неслаје
Узалуд сам гранао на твојем светлу планети

Бледе у оку светлосци заборављеној дана
Зайаљене су две испружене руке у жити мрака
Ти зриш у песми и дој брваш без чела

Прах мртвих ситабала замаљује твој очајнички смешак
И стиснутих пески урасиаш у белину цвети
Болесни ветар звижди у катаркама леги
Сунце је стројошито у пустињски песак.

(1965)

(„ОРУЂЕ СНА“)

Тамо где су заувек затворена окна првој и последњеј неба — нема ни тишине ни
ленеј звука. Како, онда, да се вечно изовара љубав, када ће збој вољења једне једине
шравке крвоток полако ушћнути?

Још пререри листи са усамљене шополе, долепшао на раме пролазника који је бун-
шовно хтео да објашњава светлосци најдаље звезде. Пројичу воде.

Зашто се једном на заустави окрећање чире?

(„ОРУЂЕ СНА“)

Бој дан МРВОШ

ОДЛАЗАК ДУШАНА КОЦИЋА

Са девети година
У смрти се клизне неосетно
Лако, као у школу и иру
Несвесно и нехотице:
Као када из чистија мира завршиш чиру
И она ради

Са девет се и не мисли
О рани и злочинцима
Из леда простио немој уће
Да те заувек нема
А да све друго још постоји
Да и без тебе животића има

Са девет
Смрт је нека замршена прича
Нешто као: може али неће
Као, смркне а не сване
И око не леда више
И лава у бездан лежи
И Све у теби одједном сстане

(„СМРТ У КУЋИ“)

Милан ЂОКИЋ

ЛЕТОПИСАЦ

Овде жин ош тебе до мене
Песни, тајном, херувими не скрише
Пером и белином се испунише
До свейлосиш ове ласне шине.

Теби, ош бола и смола, речи клизе
Низ вейтар шућ и неравномеран
О да ли недељом плач испиран
Враћа додир сећању давном веран.

Овде, жин са укусом биља
Овде, биље са укусом дима
И корен му ош дима поирима
Живећемо у звезди обиља.

У шрбуху пошцу се души
У души се испањило чело
Све је само офарбана шмуша
Нема речи за ново ојело?

Теби ош бола и смола, речи клизе
Низ вейтар шућ и неравномеран
О да ли недељом плач испиран
Враћа додир сећању давном веран.

(„СЕДМИ ТРУБАЧ“ — ПОВЕЉА ОКТОБРА 2/84)

Петар ВУЛИЋ

АНДРЕ
БРЕТОНУ

Непознатој дану
Већ почела је земља
Да у себе те претвара
А на раскрсници твоје смрти
Време је неодлучно стало
И поштићени ветрови
Не признају више
Ту вечну брадавицу неба.
Андре
Пријатељу себе-људи
Већ пчеле одзујавају
Молићу
Да умрост твоја
Лишена сивила
Оплови их у својој нејлодности.
О како болно
Часовник време ошалава
И како каденито бруји
На овештај
За немање космичности и ора.
А тебе већ окончавају бубе
Мојих чувања тајни
И преричавају се балсами
Твојих и мојих стихова.
Ако си у животи био мој
Ја твој сам у смрти
И чудно
И даље одзивам се
Као малоумни прозивају те
Бесомучним језиком зова.
Крешчено твоје смрти
У сну затеко ме је
И стоја
За мене
Еше буђења нема
А земља
Сва расејана је
Што у себе те претвара
О празно обоземаљска
Неуништиви ожиљку
На длановима бојова
Зар ошатајање твоје
Још оправдања има
Као Андре Бретона
О
Као Андре Бретона

Нема више
Ни у беласању
Залеђаних шойола.
И остали само сами
САМИ кажем
Од самоће самију
И свесни у лудилу
Да и после смрти
Остане
Да нешто се доволи.
Пријатељу мој
Ја делим смрт са њобом
Мноо је тебе
У мени остало да живи
Још више је мене
Што са њобом
Дарујем се земљи
Коју
Ћемо
Научићи
Песми.

(„НАФОРЕ“)

Драгиња УРОШЕВИЋ

СЛОВО

одлази стадо дана по јесењој свили
лако изе у сећање последње селице
у светлој души више ни лист да шрејери
тад замирише изненада у нама слово
предел цветија раскриљен рубом і одишља
па нам шајуће росу ил тајну дубоку
па нам і рі ори шуме у зајрљају зоре

по се усјавила реч

жути дан сакрила

мирише слова леи

минуше јесени слави празнике пролеће
кроз шуме кандило маслачка пламиња
шушћи природе тајна шкриња у нама

(„ЗГЛАСЈЕ“)

ШУЊ

шуњамо се нежни уз вечне бегеме бића
к тек оцвалој пући пролећа ишћомој

к вртџу у ком бели ђурђевак пршћџи
на чашкама лејџири крила остџављају
шуњамо се као ваздушастџи цветџови
за земљу везани смрћу надахнућџи
лејџџи нам мириса анђели у крви ослушкују

(„ЗГЛАСЈЕ“)

ХИМНА УМУ

сунцокретџи нисмо но смо према сунцу окренућџи
і ласовима промуклим од праха бескраја ірлом
клањамо се дубини хумке сјају урне лејџу џејџела
у простџору

у светџу і остџи смо само звездама и узі лавље биљу
прџедиво замршено узвишене неке руке сјајне
која с нама заі онејџке и рајџне тџрубе земљи шаље
прџоіледа иза окна і де се отџварање цветџа слутџи
склада знак у незнатџној мени положеја лџџица

јџдино сени истџина миришу у ноћима оі њених
крила
лижу дно бездана і ламсају ватџре у челу зачејџе
крџз шавнину і танка нџџи ума величанствџено одсева

(„ЗГЛАСЈЕ“)

Миломир КРАГОВИЃ

ЦИТАТ

Објаснићџи
прџеврнућџу Ајџланџицу
Исџравџићџи
бреі овај прџосрнули
Одјџдном
прџонаћџи алајџ Нејџознатџоі

Све отџћућџи —
иі норици прџосле
докле і од видиш
прџознатџи прџућџи

(„ПИСАК“)

НОЖЕВИ

По ушисивима і дворим

Разі овейно без
измишљања

Она тражи
ножеве
у врайта і а забадам

Тако ће лакше
дейињство да уйаміи —

КАЖЕ

Љубиша МИШИЋ

ДРУГА ПЕСМА

ојеті су мртіви будни у новинама у завичају
і ледају тје никад не налик никоме од тјебе
једноі истіој шрена нестјају и појављују се у
бескрају
сваки од њих си урно долази на све тивоје будуће
поі ребе

чујем тишину исјод прозора ваітру из зида
тај светі доле још увек тражи с в е т
очи мисле а не виде исјред своіа вида
ко поље у флаши пива ко предели у једној

ствари би да се враіте у оно што су биле
у праве койриве у дрвеће у последње шуме
ствари су н а ј с т і в а р н и ј е прі овориле
у њихов одјек стіално одлазим а да се враітим

увек би неко од тјебе да се враіти љубавници у
биље

из робијашнице тјела тїи се враіти у і руди і олуба
за м р т і в е мало подаље буди дуб
страх да се враіти у мајчину душицу у смиље

смех би из руже да досеі не прейлашену лейоіту
тїи тјебе и тјебе најречитије речи за враіта ваітре
сузе би да пробуде воће уз заілушјући шресак
лишћа у овом нечијем живоіту и у овом нечијем
живоіту

(„ПИСАК“)

циі аретіи

никад не удем

у ковиље

свићу звезде враћа у лишићу белућак по белућак
они који су умрли смрти се још увек чуде
а они који су већ умирали још не моју да се

жени коју нико није од њих ни у једној смрти

начуде

доћкакао

(„ПЕСМЕ ПОСЛЕ СМРТИ“)

НЕМА ВИШЕ ПОВРАТКА

нема ти више повратка
певачу двери
бићеш дивља ћајка
јужни севери

у теби деће плаче
један бас завија лаје
шобом мршви билне ломаче
још остварују бескраје

док се вечност коћи
у пољу једним цветом
по који пути овим светом
твојој животи хиљадустиоти

у воћу прослави самоћу
сунце иза сунца сред чела
сличан ојасном пролећу
ти који си устјао из пейела

и који си устјао из і робова
из крављих рејова
да светом живиш ојей
сам собом заней

у крви ти пада киша
и кукуруз полако ниче
из једној пољској миша
вечност те још увек срече

а нејде се шева у воћу буди
да ојева двери васељене
већ из нечијих шућих і руди
твоју велику ноћ бубе свилене

док се речи са њом ђаре,
одјекује у шлеби ђајна воде
џи дрво у звездане ђреваре
џреко реке ђодижеш руке у
слобде

нема џи више ђоврајќа
џевачу вечностџи
кошуљу ђролећа изајќа
џевајући своје костџи

(„ПРЕТЕ ПЕСМЕ“)